

Nogle Bemærkninger om den københavnske Indkomstskat.

Af

V. Falbe-Hansen.

Den københavnske Indkomstskats 25-aarige Jubilæum fejres iaar med en lille Reform af Skatten. Ligningskommissionen, der ansætter de Skattepligtiges Indkomst skal have en lidt forandret Sammensætning m. m. og Offenliggørelsen af Indkomstansættelserne hører op, iøvrigt lader man Skatten staa uforandret.

Naar man efter 25 Aars Erfaring ikke ønsker andet forandret ved en Skat end en lille Ændring af Ligningsmaaden, saa er det en Tillidserklæring, en Anerkendelse af, at den har virket tilfredsstillende. Er en saadan Anerkendelse berettiget? Det synes at være en almindelig udbredt Mening, at Skatten er rigtig i sit Princip, men at den anvendt i Praxis bliver mindre god, fordi man ikke er i Stand til at ansætte Indkomsten rigtigt, og det er da ogsaa i Overensstemmelse hermed, naar man ved den foreslaaede Reform kun vil have Ligningsmaaden ændret, men vil beholde selve Beskatningsmaaden og dens Grundlag uforandret.

Jeg tror, at denne Opfattelse er urigtig. Ganske

vist er Skattens Ansættelse mangelfuld, men selve Skatteprincippet er tillige ubilligt og uretfærdigt, og jeg tror, at man fra Nationaløkonomiens Side ikke bør lade denne Lejlighed passere uden at nedlægge en Indsigelse.

Grundtanken i en Indkomstbeskatning er, at Borgere skulle betale Skat i Forhold til deres Evne, og man har da ment, at Indkomsten var det rette Udtryk for Skatteevnen. Men dette er uholdbart, Indkomsten er ikke noget rigtigt Udtryk for Skatteevnen og desuden er Begrebet Indkomst i den københavnske Skatte- lov opfattet paa en mindre rigtig Maade. Jeg skal imidlertid ikke indlade mig paa en theoretisk Under- søgelse af, hvorledes Begrebet Indkomst opfattes i Fi- nansvidenskaben og hvilke Modifikationer der bør fore- tages heri for at komme til et retfærdigt Skattegrund- lag. En saadan Undersøgelse er ikke nødvendig; man kan ved ganske almindelige Betragtninger godtgøre, at den københavnske Indkomstskat ikke er retfærdig og ligelig. Ja, de Betragtninger, der ville blive fremstil- lede i det Følgende, ere ganske vist meget almindelige; men naar man saa ofte hører Skatten berømme som retfærdig i sit Princip, ere de dog maaske ikke over- flødige.

Der er, foruden andre mindre Mangler, som jeg ikke skal opholde mig ved, tre Hovedpunkter, hvor den køben- havnske Indkomstskat er ubillig; det er:

- 1) Skatteskalaen,
- 2) at der ikke gøres Forskel paa Familjeforsørgere og enlige Personer,
- 3) at der ikke tages Hensyn til Indkomsternes for- skellige Værdi.

1) Skatteskalaen.

Indkomstskatteloven af 19. Februar 1861 har anerkendt det rigtige Princip, at Skatten ikke bør være proportional med Indkomsten, men til en vis Grad progressiv. Naar Indkomsten stiger, saa stiger Skatteevnen endnu mere. En Indkomst paa 10,000 Kr. har mere end 10 Gange saa stor en Skatteevne som en Indkomst paa 1000 Kr. Er Skatten f. Ex. 3 pCt., saa er de 30 Kr., som udredes af de 1000 Kr., et større Offer for Skatteyderen, udøver et større Tryk paa denne end Udredelsen af de 300 Kr. udøver paa den, der har 10,000 Kr.s Indkomst. Den første maa for at betale de 30 Kr. knappe af paa ligefremme Livsfornødenheder, den sidste behøver kun at indskrænke sit Luxusforbrug for at betale de 300 Kr. Dette Princip er anerkendt af den københavnske Indkomstskat, idet der slet ikke betales Skat af Indkomster under 800 Kr. og gives Moderation til Indtægter mellem 800 Kr. og 2400 Kr. Men denne »Progression«, eller, hvis man er bange for dette Udtryk, lad os saa sige denne »Degression« er ikke tilstrækkelig, den var det næppe, da Loven blev vedtagen for 25 Aar siden, og den er det end mindre nu.

Skatten gaar for det Første for langt ned, thi 800 Kr. aarlig er saa lidt, at en Familjeforsørger, der kun har denne Indtægt, aldeles ingen direkte Skatteevne har. Det er i sin Tid bleven paavist af Professor Scharling*), at 800 Kr. er det mindste, hvoraf en Familie (Mand,

*) Nationaløkonomisk Tidsskrift for 1881 pag. 197: Om Bestemelsen af en Familjes Indtægt.

Kone og 3 Børn) overhovedet kan leve, den staar da paa Randen af Fattighjælp.

En Familie, der kun har 800 Kr. eller lidt derover i Indtægt, bør ikke paalægges Indkomstskat; den har ingen Evne til at betale; Kommunen kan i Reglen ikke faa Pengene ind uden at anvende Midler, der baade ere haarde, kostbare at anvende og som opvække Uvilje imod den. Det bør heller ikke glemmes, at Smaafolk gennem andre Skatter yde Bidrag til Kommunen.

I Virkeligheden overholder man heller ikke og kan ikke overholde Lovens Bestemmelse om, at alle, der have 800 Kr. og derover i aarlig Indkomst, skulle betale Indkomstskat. Et Blik paa Skattens Resultat godtgør dette. I Aaret 1885 levede der i København 280,000 Mennesker, fradrages Hustruer og Børn og den øvrige Husstand, der forsørges af andre, og ligeledes Tjenesteyende, der i Reglen kun har meget ringe Indtægt, bliver der tilbage ca. 112,000 Personer, der altsaa skulde være skatpligtige, forsaavidt de havde 800 Kr. eller derover i Indtægt; men efter samme Aars Indkomstansættelser blev kun 37,000 Personer sat i Skat. Hvis denne Ansættelse var rigtig, skulde altsaa $\frac{2}{3}$ af Københavns Familjeforsørgere og andre selvstændigt stillede Personer have under 800 Kr. i aarlig Indtægt, det vil sige, have mindre i Indtægt end hvad der bevislig er det mindste, hvoraf en Familie kan leve. Af de 74,000 Huslejligheder, der findes i København (de 3,300 ledigt staaende Lejligheder ere ikke medregnede) skulde altsaa Halvdelen bebos af Familjer, der staa paa Grænsen af Fattighjælpen. Det er aabenbart urigtigt. Der kan ikke være nogen Tvivl om, at Tusinder af Personer,

der have over det lovbestemte Skatteminimum, ikke blive sat i Skat. Men er det hensigtsmæssigt og værdigt at have en Lovbestemmelse, der ikke bliver og ikke kan blive overholdt? og mon ikke det bidrager til at svække Skatteydernes Samvittighedsfølelse overfor Lovens Bestemmelser, naar det er vitterligt, at saamange unddrage sig, der dog egentlig burde betale Skat.

Hvor højt man bør sætte Indtægts-Minimum op, kan jo være Genstand for megen Diskussion, det beror tildels paa et Skøn. Hvis man satte det op fra 800 Kr. til 1000 Kr., vilde man i hvert Fald være meget moderat, thi det er indlysende, at i Forhold til Arbejds-lønnen og Livsfordringerne er 1000 Kr. nu til Dags ikke mere end 800 Kr. var i 1860, og vælger man 1000 Kr. som Minimum, har man i Virkeligheden ikke forandret Lovens Tanke, men kun ændret Tallet efter de forandrede ydre Livsforhold.

En anden Mangel ved Skatteskalaen er, at den standser for tidligt. Allerede ved en Indtægt af 2400 Kr. indtræder fuld Skat. Tanken maa vel være den, at med 2400 Kr. er en Familie saa velstaaende, at ingen Moderation behøves; Skatten er her kun et Afdrag i det Overflødige, den tages ikke af hvad der er nødvendigt, og fra dette Punkt af voxer Skatteevnen proportionelt med Indtægten. Det turde dog være en Fejltagelse. En Familie med 2400 Kr. i Indtægt kan i vore Dage ikke uden trykkende Savn afse en Skat af 72 Kr. og desuden var 2400 Kr. i 1860 langt mere end nu, vistnok lige saa meget som 3 à 4000 Kr. nu. Den politiske Grænse, som 1200 Rd. dannede i tidligere Tid, maa jo nu snarest siges at ligge ved 4000 Kr. og ved Loven af 2. Juli 1870 om Reg-

lerne for Udskrivning af Indkomstskat til Staten blev Grænsen for Indtrædelsen af fuld Skat ogsaa sat ved 4000 Kr. Det var altsaa omtrent her, Grænsen burde sættes, hvis man vilde følge den Tanke, som ligger til Grund for Grænsebestemmelsen i Skatteloven af 19. Februar 1861 og føre Loven a jour paa dette Punkt. Men iøvrigt er det højst tvivlsomt, om det er rigtigt at sætte en saadan fast Grænse for Indtrædelsen af fuld Skatteprocent. Meningen med at give fuldstændig Fritagelse for meget smaa Indtægter og Moderation for de efterfølgende smaa og mellemstore Indtægter er vel nærmest den, at Skat ikke skal betales af, hvad der er nødvendigt, men kun af det, som til en vis Grad er overflødig. Skatten skal ikke betales af hele Indkomsten, men kun af den Del, der bliver tilovers, naar først de absolute Fornødenheder ere tilfredsstillede; Skat skal betales af og i Forhold til, hvad man i Finansvidenskaben kalder den »fri Indkomst«. Men denne Tanke fører til, at man fra alle Indkomster, store og smaa, drager et vist Beløb som skattefrit, f. Ex. 1000 Kr. Herved fremkommer der af sig selv en jævn uafbrudt Stigen i Skatteskalaen. Ved de smaa Indtægter er Afdraget forholdsvis stort, men jo højere man kommer op i Indtægten, desto mindre bliver Afdraget forholdsvis, idet det absolut set er uforandret. Den, der har 1000 Kr. i Indtægt, bliver helt skattefri; den, der har en Indtægt af 1200 Kr., betaler Skat af 200 Kr., han faar altsaa en Nedsættelse af de $\frac{5}{6}$; den, der har en Indtægt af 2000 Kr., betaler Skat af 1000 Kr., han faar altsaa kun Nedsættelse af Halvdelen; den, der har en Indtægt af 6000 Kr., faar Nedsættelse af $\frac{1}{6}$ og betaler altsaa Skat af 5000 Kr. osv. Det vilde efter min Opfattelse være

den theoretisk rigtige Fremgangsmaade, men i Finanssager hænger man sig jo ikke i Theorier, og det vilde selvfølgelig være berettiget af praktiske Grunde at foretage en og anden Modifikation heri.

Den næste Indvending, der rejses mod den københavnske Indkomstskat, er, at:

2) Der gøres ikke Forskel paa Familjeforsørgere og enlige Personer.

Ordningen er jo nu den, at Familjeforsørgere som Regel betale samme Skatteprocent af Indkomsten som en enestaaende Person. Lovens § 14 aabner vel en Udsigt til, at Familjeforsørgere i særlige Tilfælde og naar de indgive et paa Grunde støttet Andragende derom til Ligningskommissionen, kunne faa et Afslag i Skatten; men dette benyttes, saavidt mig bekendt, kun meget lidt, og desuden er det, som Spørgsmaalet drejer sig om, ikke, om Familjefædrene saaledes rent undtagelsesvis skal have en særlig Begunstigelse som en Naade, men om de skulle have en almengældende Ret til at faa et Afslag i Skat i Sammenligning med enlige Personer. Det forekommer mig, at der fornuftigvis ikke kan være Tvivl om, at med samme Indkomst har en Familie mindre Skatteevne end en enlig Person, og at jo større Familien er, desto mindre er Skatteevnen. Ved de lavere Indtægter, der ligge under Skatteminimum, eller kun er lidet større end denne, fremtræder Urimegheden undertiden endnu stærkere. Tag f. Ex. to enlige Personer, en Mand, der tjener 700 Kr. aarlig og en Kvinde, der tjener 600 Kr.; efter den nuværende Skattelov ere de begge skattefrie, da deres Indkomst hver for sig er under Skatteminimum, men gifter de sig, faa de tilsammen 1300 Kr., og i saa Fald maa de betale

Skat. For Familjer med store Indkomster fremtræder Ubilligheden mindre skrigende, men den er dog tilstede. Det uretfærdige i ikke at tage Hensyn til Familjernes Størrelse ved Indkomstskatten er saa meget større, som flere af de andre Skatter rammer Familien haardere end enlige Personer. Jeg vil her ikke tale om Stats-skatterne, hvor t. Ex. Familjer ofte betaler mere i Told-afgift end enlige Personer; jeg tænker i denne Forbindelse kun paa de kommunale Skatter. Der kan i saa Henseende peges paa den kommunale Bygningsskat af Beboelses-Lejlighedernes Areal. Den, der har en hel Familie at forsørge, maa have en større Lejlighed og altsaa betale mere i Arealskat end den, der har samme Aarsindtægt, men er ugift.

I de fleste andre Kommuner her i Landet har man givet Familjeforsørgerne en Lettelse i Skatten, bl. a. ogsaa i Nabokommunen Frederiksberg. Bor man f. Ex. i den vestlige Husrække paa Værnedamsvejen, faar Familjeforsørgeren en Skattemoderation, der retter sig efter Familjens Størrelse, men bor man paa den københavnske østlige Side af Vejen, maa der betales fuld Skat. — Og naar saa endda denne Ligestillen af hele Familjer med enlige Personer kunde forsvares med, at det var forbunden med Vanskelighed at gøre Forskel, men det er paa ingen Maade Tilfældet; det er den letteste Sag af Verden. Man kan f. Ex. fra den ansatte Indtægt drage et vist Beløb for Hustruen og ethvert af Børnene, forinden Skatteindtægten fastsættes. Det behøver ikke at være noget stort Beløb, selv blot et Fra-drag af 100 Kr. for Hustruen og for hvert af Børnene under en vis Alder, vilde være en stor Lettelse; thi

det vilde rykke Skatteminimum ikke saa lidt lidt op. En Familje med Mand, Hustru og to Børn vilde først blive skattepligtig, naar Indtægten var 300 Kr. over det sædvanlige Skatteminimum. Ved de store Indkomster vilde en saadan Lettelse blive mindre følelig, men her er den heller ikke saa nødvendig, og det forekommer mig ikke at være ubilligt, om man helt ophævede den ved de store Indkomster. Der kunde selvfølgelig angives flere andre Former for Skattelettelser til Familjer, der rettede sig efter disses Størrelse, f. Ex. procentvis Nedsættelse, eller en Inddeling af de skattepligtige i flere Klasser*). Det behøver næppe at til-

*) Som et Exempel paa en Skatteskala, der nærmer sig til, hvad her er opstillet som det Rette, skal anføres den, som benyttes i den norske Kommunebeskatning for Byerne (indført ved Loven af 15de April 1882). Lovens § 25 er saalydende:

Et vist Beløb af enhver Indtægt skal være skattefrit. Ansættelsen af dette Beløb kan bero enten alene paa Størrelsen af den Familje, Skatteyderen har at forsørge, eller tilige paa Indtægtens Størrelse. I førstnævnte Hensende inddeles de Skattepligtige i følgende Klasser: 1ste Klasse omfatter dem, der ikke have Nogen at forsørge; 2den Klasse omfatter dem, der have 1 eller 2 Personer at forsørge; 3dje Klasse omfatter dem, der have mindst 3 og højst 5 Personer at forsørge; 4de Klasse omfatter dem, der have 6 eller flere Personer at forsørge. Ægtefæller medregnes ikke, med mindre det modsatte maatte være bestemt, i hvilket Tilfælde de Skattepligtige, der have højst 3 eller 6 Personer at forsørge, kunne henføres henholdsvis til 2den eller 3dje Klasse. Om det Forhold, hvori de Forsørgede ellers skulle staa til Skatteyderne for at begrunde dennes Henførelse til den ene eller den anden Klasse, afgiver Kommunebestyrelsen almindelige Forskrifter. Familjens Størrelse den 30te Septbr. lægges til Grund for Klassifikationen.

§ 26. Den skattefrie Del af hver Indtægt bestemmes efter følgende Tabel:

føjes, at naar man giver Moderation for Familjer, kan man gaa længere ned med Skatteminimum for enlige Personer, end man ellers vilde kunne.

	I 1ste Klasse	I 2den Klasse	I 3dje Klasse	I 4de Klasse
Skat bortfalder ganske for den Del af Indtægten, som udgør indtil $\frac{1}{10}$ er skattefri af, hvad Indtægten udgør over	200 Kr.	320 Kr.	400 Kr.	480 Kr.
$\frac{2}{10}$	200 Kr., men ikke over 400 Kr.	320 Kr., men ikke over 480 Kr.	400 Kr., men ikke over 600 Kr.	480 Kr., men ikke over 720 Kr.
$\frac{3}{10}$	400 — 600 —	480 — 600 —	600 — 800 —	720 — 1000 —
$\frac{4}{10}$	600 — 800 —	600 — 800 —	800 — 1000 —	1000 — 1400 —
$\frac{5}{10}$	800 — 1200 —	800 — 1000 —	1000 — 1400 —	1400 — 1800 —
$\frac{6}{10}$	—	1000 — 1400 —	1400 — 1800 —	1800 — 2400 —
$\frac{7}{10}$	—	1400 — 1800 —	1800 — 2400 —	2400 — 3200 —
$\frac{8}{10}$	—	1800 — 2400 —	2400 — 3200 —	3200 — 4000 —
$\frac{9}{10}$	—	2400 — 3200 —	3200 — 4000 —	4000 — 5000 —
$\frac{10}{10}$	—	3200 — 4000 —	4000 — 5200 —	5000 — 6000 —

Disse Regler for Skattelettelsen ere unødvendig indviklede og tillige, forekommer det mig, lidt utydeligt redigerede, ogsaa kan det vel være tvivlsomt, om ikke Beskatningen gaar for langt ned. Bestemmelserne har kun Interesse som et Exempel paa en Skatteskala, der giver Fritagelse for alle Indtægter og tillige tager Hensyn til Familjens Størrelse.

Man vilde maaske indvende mod de her foreslaaede Skattelettelser — Forhøjelse af Skatteminimum og Moderation efter Familjernes Størrelse —, at det finansielle Udbytte af Skatten derved vilde blive formindsket. Hertil kan svares, at man i saa Tilfælde kun behøvede at sætte Procenten en Ubetydelighed højere op, og selv dette vilde ikke blive nødvendigt, thi den tredje Hovedindvending mod Skatten, som vi nu skulle gaa over til at betragte, kan bedst afhjælpes ved at indføre Foranstaltninger, der forøge Udbyttet af Skatten.

3) Undladelse af at tage Hensyn til Indkomsternes forskellige Værdi.

Naar Finansvidenskaben anerkender, at Indkomsten med visse Modifikationer er et nogenlunde godt Udtryk for Skatteevnen, saa opfatter den i Reglen Begrebet Indkomst paa en anden Maade end den københavnske Indkomstskat. Skatteloven bestemmer Indkomst ikke videnskabeligt, men bogholdermæssigt, den lægger til Grund for Skatten ikke det videnskabelige Begreb Indkomst: de ny fremkomne Værdier, men det bogholdermæssige Indkomstbegreb, o: Netto-Indkomst, hvilket er et blot formelt Regnskabsudtryk, der i sig indbefatter flere Arter af Indkomst, som hver for sig have en forskellig Værdi og en forskellig Skatteevne. Og derhos bliver selve Begrebet Netto-Indkomst i Skatteloven i enkelte Tilfælde taget i en Betydning, der selv fra et Regnskabsstandpunkt næppe kan siges at være aldeles korrekt; den opfatter saaledes Livrenter og lignende Annuiteter fuldt ud som Indkomst, medens de dog tillige ere Amortisation af en Kapital. Jeg skal imidlertid ikke dvæle nærmere ved, hvorledes Begrebet Indkomst rettest bør opfattes, det vilde føre ind paa theoretiske Deduktioner, som ikke høre hjemme paa

dette Sted, og der er saa meget mindre Anledning til at komme ind derpaa. som den københavnske Skattelov selv ikke opstiller nogen Definition af Begrebet, men kun anfører en Opregning af, hvad der er skattepligtig Indkomst. Jeg skal følge den samme Vej og i Stedet for Definitioner og Deduktioner tage nogle Exempler, der hver for sig kunne betragtes som typiske for større Grupper.

Lad os tage to Personer, der hver har en aarlig Indtægt af 4000 Kr. En Læge, der tjener 4000 Kr. aarlig ved sin Praxis, og en Rentier, der ejer en Formue af 100,000 Kr., som giver ham 4 pCt. Rente pro anno. De betale begge den samme Skat, men der er aabenbart en meget stor Forskel paa deres Skatteevne. Lægen, og andre med ham ligestillede, der leve af deres personlige Arbejde, maa lægge op til deres Alderdom, til deres Enke og Børn. Rentieren behøver det ikke, hans Kapital vedbliver at give Indtægt. Skulde Lægen være ligestillet med Rentieren, burde han kunne lægge saa meget op, at det, naar hans Arbejdskraft var forbi, kunde sikre ham og hans Efterladte en lige saa god økonomisk Stilling som før, men for at opnaa det, maatte en betydelig Del af hans 4000 Kr. lægges til Side som Ikke-Indkomst. Lægens Fortjeneste af 4000 Kr. er i Virkeligheden ikke Renindtægt. en stor Del deraf er Amortisation af den Kapital, hans Uddannelse har kostet ham; Rentierens Indkomst er derimod fuldstændig Renindkomst. Eller man kunde sige saaledes: Lægen har en Fortjeneste af 4000 Kr., lad os antage i et Tidsrum af 25 Aar, længere vil han i Reglen ikke være arbejdsdygtig; hvilken Kapitalværdi repræsenterer nu dette, hvor stor en Kapital skal der til for at købe 4000 Kr. aarlig i 25 Aar? Med 4 pCt. Rente vil det

koſte 65,000 Kr. Det er altsaa kun $\frac{6}{10}$ af den Kapital, ſom Rentieren ejer. Eller man kan gaa den modsatte Vej og ſpørge, hvor ſtor en Livrente vilde Rentieren kunde faa, hvis han ligesom Lægen omsatte ſin Kapital til en Livrente? hvor ſtor en Livrente kan faas for en Kapital af 100,000 Kr.? aabenbart adskilligt mere end den blotte Rente 4000 Kr., og jo ældre Perſonen er, deſto ſtørre vilde Livrenten blive.

Eller en Pensioniſt, der har en Pension paa 2000 Kr. aarlig, er han økonomiſk ſtillet ligesaa godt, har han ſamme Skatteevne ſom en Kapitaliſt, der ejer 50,000 Kr., der giver ham 2000 Kr. i Rente? Og dog betale begge den ſamme Skat.

Det anførte er kun Exempler, men det er ikke ſærlige, enkeltſtaaende Tilfælde, der ere fremdragne, de repræſentere Befolkningens ſtore Hovedgrupper: de, der leve af deres Arbejde, og de, der leve af Formueindtægt, de, der have mer eller mindre kortvarige Indtægter, og de, der have vedvarende Indtægter. Det er ikke en Gang yderligt tagne Exempler; vilde man have et ſaadant, kunde man t. Ex. opſtille en Perſon, der ved et helt Livs Arbejde kun fik en enkelt ſtor Indtægt en Gang for alle — t. Ex. en Mand, der anvendte flere Aars Arbejde paa et ſtort literært Værk — og ſom derefter købte en Livrente for den indkomne Sum; han vilde førſt komme til at betale Skat af Hovedſummen og dernæſt baade af dennes Renter og Amortisation.

Den Ubillighed i Beſkatningen, ſom fremtræder i diſſe Exempler, ſkyldes den Fejl ved den københavnske Indkomſtskat, at den ſtiller alle Netto-Indkomſter ligé uden Hensyn til deres forskellige Værdi. Der beſtaas derved en Uret mod de kortvarige Indtægter,

særlig Arbejdsindtægterne, til Fordel for de vedvarende Indtægter, særlig Formueindtægterne. — Vilde man være retfærdig mod de kortvarige Indkomster, kunde det ske paa den Maade, som blandt andet er foreslaaet af en fremragende engelsk Statistiker, at alle Indtægter blev beskattet efter deres Livrenteværdi. Enhver Indkomst maatte da kapitaliseres efter dens sandsynlige og gennemsnitlige Varighed og af den saaledes udfundne Kapitals Renter skulde Skatten svares. Kapitalisten med de 100,000 Kr. à 4 pCt. blev altsaa sat i Skat for sin fulde Renteindtægt 4000 Kr. Lægen, der havde 4000 Kr. om Aaret ved sin Praxis, fik denne Indtægt kapitaliseret efter dens sandsynlige Varighed, t. Ex. til 65,000 Kr., og skulde svare Skat af denne Kapitals Renter, altsaa af 2600 Kr. osv.

Theoretisk set er denne Tanke forsaavidt rigtig, som der derved vilde blive givet de kortvarige Indtægter fuld Retfærdighed i Sammenligning med de vedvarende Indtægter, derimod kunde der rejses Tvivl, om der ikke ogsaa ved Siden deraf burde gøres nogen Forskel paa Arbejdsindtægter og paa de kortvarige Indtægter, der fremkomme uden Arbejde, og om der ikke i visse Tilfælde burde gives en extra Skattelettelse for de Arbejdsindtægter, der skyldtes en særlig kostbar Uddannelse, thi en stor Del af saadan Indtægt er jo i Virkeligheden blot Kapitalamortisation. Det vilde imidlertid føre for vidt at gaa ind paa saadanne specielle Spørgsmaal. Den foreslaaede Fremgangsmaade, at beskatte alle Indkomster efter deres Kapitalværdi, er desuden, selv fraset de theoretiske Betæneligheder, umulig, thi den er aldeles uigennemførlig i Praxis, baade fordi Indkomsterne i det virkelige Liv ere saaledes sammenblandede, at de ikke kunne

udskilles efter deres Varighed, og fordi det vilde være umuligt at tilvejebringe alle de Oplysninger, der udkrævedes, og uoverkommeligt at udføre de nødvendige Beregninger. Hvis altsaa det var den eneste Maade, hvorpaa man kunde naa til, at der toges Hensyn til Indkomsternes forskellige Værdi, saa maatte man opgive Sagen, saa maatte man nøjes med den nuværende Ordning af Indkomstskatten, eller maaske hellere helt opgive at anvende Indkomstskat og i Stedet derfor ty til andre Skatteformer. Men heldigvis forholder det sig ikke saaledes; der findes flere andre Midler og Veje, ved hvilke man kan opnaa, at Skatten til en vis Grad retter sig efter Indkomstens Art, og hermed kan man, om end ikke komme til fuld Retfærdighed i Beskatningen, saa dog til at hæve de værste af Ulighederne. Her skal kortelig berøres de to mest anvendelige af disse Midler, nemlig Deling af Indkomsterne i flere Klasser og Indkomstskattens Supplering ved en Formueskat.

Deling af Indkomsterne i Klasser.

Som et Exempel paa denne Fremgangsmaade kan nævnes Stats-Indkomstskatten i Italien. Man deler der Indtægterne i tre Klasser. De Indtægter, der helt ere Kapitalindtægt, betale fuld Skat; de Indtægter, der ere en Blanding af Kapitalindtægt og Arbejdsindtægt, betale $\frac{6}{8}$ i Skat; de Indtægter, der ere alene Arbejdsindtægt, betale $\frac{5}{8}$ i Skat. Ogsaa i Schweiz anvendes enkelte Steder en lignende Ordning.

I Praxis vil det ikke være vanskeligt at anvende denne Methode. Man ved jo i Hovedtrækkene nogenlunde Besked med, af hvad Art Folks Indtægter er, i alt Fald lige saa godt som hvor stor deres Indtægt er. I første Klasse sætter man da alle de Personer, der

leve af deres Renter eller af Indtægt af faste Ejendomme, eller hvis afgørende Hovedindtægt er af lignende Natur. I tredje Klasse sætter man alle, der i alt væsentligt kun har deres Arbejde at leve af. I anden Klasse sætter man saa alle andre Personer, der foruden deres Arbejdsindtægt tillige have nogen Kapital, der giver Rente eller Udbytte, og som ikke er altfor ubetydelig i Forhold til den samlede Indtægt. Ved Beregningen af Skatteindtægten giver man derefter de to sidste Klasser et Fradrag, eller, om man hellere vil udtrykke det saaledes, man giver 1ste og 2den Klasse et Tillæg.

Ved en saadan Inddeling i Klasser vilde man paa ingen Maade udtømme alle Forskellighederne i Indtægternes Værd og Værdi; det er indlysende, at der navnlig indenfor 2den Klasse, Indtægter, der skyldes en Blanding af Kapital og Arbejde, vilde findes en stor Mængde Indtægter af højst forskellig Værdi. Men om end den Retfærdighed, der ydes ved denne Inddeling, derfor er ufuldstændig, saa er den dog bedre end den nuværende Ordning, hvor man aldeles ingen Forskel gør.

I flere af vore egne Kommuner anvendes en noget lignende Fremgangsmaade. I Frederiksberg Kommune bruger man saaledes at inddele Indtægterne i tre Klasser; som det normale sætter man Embedsindtægt og lignende sikker livsvarig Indtægt, Formueindtægt faar derimod et lille Tillæg og Forretningsindtægt et Fradrag i Skatten. Saa vidt mig bekendt, gennemføres Tanken dog ikke fuldt paa Frederiksberg, og der kan ogsaa indvendes et og andet mod selve de opstillede Reglers Rigtighed.

Supplering af Indkomstskatten med en Formueskat.

Den anden Maade, hvorpaa man kunde opnaa en retfærdigere Skattefordeling, er ved at dele Skatten i to Dele, en Indkomstskat og en Formueskat. Man maatte da ved Siden af den nuværende Indkomstskat indføre en Skat paa den ydre materielle Formue. Hvor stor denne Formueskat burde være i Forhold til Indkomstskatten, kan være tvivlsomt, det er ikke nødvendigt at komme ind paa dette Spørgsmaal ved denne Lejlighed, lad os foreløbig antage, at den skulde være en Fjerdedel, saa at der t. Ex., naar der krævedes 3 pCt. i Indkomstskat, skulde kræves $\frac{3}{10}$ pro mille i Formueskat (hvilket svarer til $\frac{3}{4}$ pCt. af Formuens Indkomst, naar man gaar ud fra en Rentefod af 4 pCt. p. a.). Ordningen vilde altsaa blive følgende: Alle betale Indkomstskat ligesom nu, t. Ex. 3 pCt., men desuden vilde der af alle, som have Formue over en vis Størrelse, blive krævet en Formueskat af $\frac{3}{10}$ pro mille af Formuens Størrelse. De Personer, hvis hele Indtægt er Arbejdsindtægt eller anden personlig mer eller mindre kortvarig Indtægt, vilde kun komme til at betale én Gang, nemlig alene Indkomstskat; de Personer, hvis hele Indtægt er vedvarende Rente eller andet Udbytte af Formue, ville komme til at betale fuld Indkomstskat og 25 pCt. Tillæg i Formueskat; de Personer, der have Indtægt af blandet Natur, dels Arbejdsindtægt, dels Formueindtægt, ville komme til at betale Indkomstskat og tillige et Tillæg, der retter sig efter, hvor stor en Del af deres Indtægt, der er vedvarende Formueindtægt.

En ensidig Beskatning af Netto-Indkomsten som

den københavnske er ubillig haard mod Arbejdsindtægten; en ensidig Formueskat er ubillig haard mod Formueindtægten og fritager helt Arbejdsindtægten. Man bør derfor lade de to Skatter virke i Forening, de vilde da supplere hinanden og gensidig ophæve hinandens Ubilligheder. En saadan Kombination af Formue- og Indkomstskatter er da ogsaa i den nyere Tid bleven ret almindelig i Udlandet, og vi behøve kun at se hen til vort Naboland Norge for at se den anvendt som den almindelige Kommunebeskatning. Ved Skattens Paa-ligning vil der, naar man anvender passende Ligningsmetoder, næppe vise sig synderlig større Vanskeligheder end ved Indkomstskatten.

Det har ikke været min Mening i Enkelthederne at udvikle, hvorledes en saadan Formueskat burde ordnes, men kun at skitsere den Tanke at forbinde de to Skatter med hinanden, jeg forbigaar derfor alle Side-spørgsmaal, t. Ex. om al Formue bør beskattes, eller kun den, som giver materiel Indkomst, om ogsaa smaa Formuer bør beskattes eller ikke, og hvorledes i saa Fald Minimalgrænsen bør bestemmes m. m.

Ved at anvende en af de her omtalte to Fremgangsmaader, enten at dele Indkomsterne i Klasser efter deres Beskaffenhed eller at indføre en Formueskat ved Siden af Indkomstskatten, vil man opnaa at fjærne de værste Uligheder i den nuværende Beskatning og man vil tillige, uden at den ordinære Skatteprocent blev sat op, kunne faa en forøget Indtægt, der kunde dække den Afgang, der maatte fremkomme ved en tidssvarende Reform af Skatteskalaen og en Skattelettelse for Familjeforsørgere.

Indkomstens Ansættelse og Skatteligningen.

Den almindelige Mening om dette Punkt gaar i Retning af, at det er Skattens svageste Sted, og det er jo ogsaa en Reform heraf, der tilsigtes ved det forelagte Lovforslag. Imidlertid er det dog nok muligt, at Manglerne overdrives noget. De laveste Indtægter blive ansatte for lavt, det tør betragtes som afgjort; der er, som alt anført, baade mange, der have en Indtægt af over 800 Kr., som dog ikke blive ansatte i Skat, og der er mange af dem, der ere ansatte til en lav Skat, der burde være sat højere; særlig synes det, at mange af de mindre Næringsdrivende, baade Handlende og Industriadrivende, ere satte for lavt i Indkomst. Paa den anden Side har jeg fra kompetent Side hørt udtale, at de store Indtægter, især Forretningsfolks Indtægter, ofte blive sat for højt; dem lægger man mere Mærke til og man er tilbøjelig til at overvurdere dem, de blive derfor hyppigst vurderede for højt, og det er vel heller ikke uden Exempel, at større Forretningsfolk selv angive deres Indkomst for højt, for derved at styrke deres Kredit. Denne Antagelse bliver bestyrket ved at se hen paa Totalsummen af Indtægterne. Der var i København i 1885 ialt 37,000 Personer, der blev ansat til Skat, og disses samlede Indtægt blev anslaaet til 98 Mill. Kr. Ved Hjælp af andre statistiske Data kan man skaffe sig et almindeligt løseligt Skøn over, hvor stor Københavnernes samlede Indtægt omtrent maa være. Man kender t. Ex. Forbruget af visse Varer og i hvilket Forhold saadant Forbrug omtrent staar til Indkomsten; man kender Størrelsen af enkelte Indtægtsgrupper og kan derfra slutte sig til andre; man kan sammenligne med

bekendte Forhold i andre Byer o. lign. Ved saadanne Undersøgelser og Sammenstillinger kommer man til det Skøn, at det ser nogenlunde plausibelt ud, at de 37,000 skatydende Personers Indtægt er ansat til henimod 100 Mill. Kr. Hvis man ikke kendte dette Tal og fra andre statistiske Data skulde skaffe sig en Forestilling om det, vilde man omtrent komme til et saadant Resultat. Jeg ønsker ikke her at komme nærmere ind paa disse Beregninger, da de ere saa løse, at de i og for sig kun have ringe Vægt, som et enkelt Udgangspunkt skal jeg kun minde om Magistratens Undersøgelser fra 1875, der udviste, at Københavnernes samlede Udgift til Husleje da var 21,3 Mill. Kr. aarlig, eller Kr. pr. Kv.-Al. Husrum, nu har Byen herved 16 Mill. Kv.-Al. Husrum, og Lejeværdien heraf skulde altsaa være lidt over 30 Mill. Kr. om Aaret.

Antager man altsaa, at Hovedsummen af de ansatte Indtægter er nogenlunde rigtig, og at tillige en Mængde af de mindre Indtægter er ansat for lavt, saa indeholdes heri en Bekræftelse paa, at adskillige af de store Indtægter er ansat for højt. For saa vidt dette virkelig forholder sig saa, kan man paa en vis Maade glæde sig derover, thi den ved Loven fastsatte Skala er, som foran vist, ubillig haard mod de smaa og mellemstore Indkomster og for skaansom mod de store Indkomster. Der burde ved Loven have været ansat en moderat Progression, og det er altsaa for saa vidt et Gode, at der ved Ansættelsen af Indkomsterne fremkommer en Fejl der virker i modsat Retning og af sig selv tilvejebringer den manglende Progression. Men den Progression, der opstaar paa denne Maade, er selvfølgelig vilkaarlig og tilfældig, den rammer med ulige Styrke og i mangfoldige Tilfælde slet ikke.

En anden temmelig almindelig Fejl ved Indkomst-ansættelserne turde det være, at Indtægten af Arbejde og anden personlig Virksomhed oftere bliver ansat haardere end Indkomst af Formue. Den Indtægt, der tjenes ved personlig Virksomhed, lægges der langt mere Mærke til, Arbejdet og Virksomheden gør i de fleste Tilfælde mer eller mindre Opsigt, er mer eller mindre udadvendt—selvfølgelig i overført Betydning; Formueindtægten kommer derimod i en Mængde Tilfælde frem roligt og ukendt. En Person kan sidde ganske stille inde med en ret anseelig Formue i Værdipapirer eller Sparekasser, uden at nogen aner det; medens det derimod er vanskeligt for en Person at tjene noget betydeligt ved sit Arbejde uden at det paa en eller anden Maade gør sig gældende udadtil og bliver kendt. Følgen heraf er, at Arbejdsindtægten bliver draget bedre frem til Beskatning end Formueindtægten, og særlig gælder det selvfølgelig om alle de Indtægter, der som Gage eller lignende tilfalde Embedsmænd eller Folk, der ere ansatte i større private Institutioner eller Forretninger. — Her er Virkningen den modsatte af, hvad den var i forrige Tilfælde; der mildnede Fejlen ved Ansættelserne til en vis Grad Fejlen ved Lovens Bestemmelser, men her forstærker Ansættelsen den Uretfærdighed, som allerede ligger i Loven. En Embedsmand t. Ex., eller en Læge, eller en almindelig Arbejder skal efter Loven betale lige saa meget i Skat af sin Indtægt som en Kapitalist, uagtet hans Indtægt har langt mindre Værdi, og denne Ubillighed bliver yderligere forstærket derved, at Kapitalistens Indtægt i en Mængde Tilfælde ikke kommer fuldt frem, fordi Ligningskommissionen intet véd om hans Formues Størrelse.

— At paavise Mangler ved Skatteansættelsen er let nok, vanskeligere er det at angive Midler til at forbedre dem. Jeg tror, at en af Grundene til, at Skatteansættelsen er saa mangelfuld, er den, at Selvangivelser ikke benyttes i større Udstrækning. Omtrent $\frac{1}{3}$ af de Skattepligtige angive ikke selv deres Indkomst, men ansættes af Ligningskommissionen. Mon det ikke vilde være heldigt, om de Skattepligtige paa en eller anden Maade blev tvungne til i langt større Udstrækning end nu at benytte Selvangivelse? Folk holde dog ikke af at lyve med Navns Underskrift, og de udsætte sig jo for at blive straffet, hvis det kommer op. Der er ganske vist adskillige, der ikke kunne opgive deres Indtægt, der er Folk, som ikke have Forestilling om, hvad de tjene, og der er Folk, som ikke forstaa, hvad der menes med Indkomst, undertiden opfatte de Indkomst som det, der bliver tilovers efter at det nødvendige Forbrug er afholdt. Der fortælles om en Gaardskarl paa en Gæstgivergaard i Vestergade, at han skrev paa sin Skatteblanket »slaar lige til«; Indkomst var efter hans Mening kun det, som han kunde sætte i Sparekassen, og der er ikke Faa, som ere af samme Mening. Det vilde derfor næppe være rigtigt ligefrem at paabyde Selvangivelse som Pligt, men der er jo mange andre Midler, hvorved Skatteyderne kan opmuntres til selv at angive.

Der er et andet Hjælpemiddel for Indkomstansættelsen, der, saavidt Forf. bekendt, ikke anvendes i København i saa stor en Udstrækning, som det vistnok kunde og burde; og som andetsteds bliver benyttet med bedre Virkning, det er at støtte sig til visse ydre Holdepunkter, t. Ex. Størrelsen af en Familjes Tyendehold, dens Udgifter til Husleje o. lign. Ogsaa Bestemmelsen i Loven

af 19. Februar 1861 § 10: »Alle offentlige Myndigheder, herunder indbefattet Bestyrelser for Banker, Assurance-selskaber, Aktieselskaber, Kreditforeninger og deslige, ere pligtige til at meddele den i § 12 ommeldte Ligningskommission de Oplysninger, der af den maatte forlanges som fornødne til Opfyldelsen af deres Hverv, saasom Fortegnelser over Gagen, over de paa Navn noterede Obligationer eller Aktier, thinglæste Panteobligationer, de i Overformynderiet indsatte Kapitaler og deslige«. Ogsaa denne Bestemmelse burde maaske baade søges givet en noget videre Udstrækning ved en Lovforandring og tillige anvendes paa en mere energisk, mere omfattende og mere rationel Maade end det, saavidt Forf. bekendt, nu er Tilfældet. [De forøgede Udgifter for Skattekontoret, som fremkom herved, vilde sikkert være vel anvendte.]

Et vigtigt Middel til at forbedre Skatteansættelsen er endelig det, som det forelagte Lovforslag sigter hen paa, nemlig en Deling af Byen i mindre Distrikter, saaledes at der for hvert Distrikt udnævnes særlige Ligningsmænd, som ansætte de skattepligtige Beboeres Indkomst i deres Del af Byen. Denne Foranstaltning vil tilføre Ligningskommissionen en Mængde ny personlige Kræfter, som kan lette den det nu næsten uoverkommelige Arbejde og gøre det muligt at foretage mere indgaaende Undersøgelse og Kontrol, og den vil tilføre Kommunerne netop de Kræfter, som den mest trænger til, Folk med nøje lokal og personel Kendskab til hver enkelt lille Bydel.

En anden Forandring, som Lovforslagets Vedtagelse vil medføre, er, at den trykte Fortegnelse over Skatteyderne og disses Indkomstansættelse og Skat, som

Magistraten hidtil har ladet udarbejde og sælge (cfr. Lovens § 17) vil bortfalde. Fortegnelsen over Indkomstansættelserne har utvivlsomt gjort sin Nytte, den har skærpet Publikums indbyrdes Kontrol og har bidraget til, at Selvangivelserne ikke blev for lave, men paa den anden Side har den noget odiøst ved sig og er ofte bleven misbrugt til uberettiget Øjemed, det kan derfor være rimeligt, at den bortfalder, naar Ligningen bliver saaledes forbedret, at den ikke længer behøves; Listerne over de Skattepligtige og deres Indtægt ville desuden ogsaa i Fremtiden komme til at ligge fremme i en vis Tid, de ville blot ikke blive trykte og publicerede.

De Forandringer, som Lovforslaget vil indføre, ere saaledes vel i og for sig forstandige og bifaldsværdige, men de ere saa ubetydelige og underordnede i Sammenligning med de andre store Mangler, som iøvrigt hæfte ved Skatten, at man maa undre sig over, at de alene ere blevene fremdragne, og at man ikke har benyttet Lejligheden til at tage ogsaa de andre større og vigtigere Spørgsmaal op.
